

Нове видання з бібліотечно-краєзнавчих студій

Карпатські бібліотечно-краєзнавчі студії: збірник праць/МОН України, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника ; відп. ред.

М. В. Бігусяк, наук. ред. О. Б. Гуцуляк. - Івано-Франківськ : НБ ПНУС, 2015. - Вип. 1. - 326 с

Перший випуск «Карпатських бібліотечно-краєзнавчих студій» репрезентований статтями і повідомленнями, оглядами та рецензіями з актуальних проблем бібліотекознавства, джерелознавчих студій, інформаційних технологій і комп'ютеризації бібліотечних процесів, бібліографії та біобібліографістики, книгознавства, краєзнавства й українознавчих студій.

Розділ «Бібліотекознавство» розпочинається статтею директора Наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», кандидата філологічних наук, доцента М. Бігусяка. Автор висвітлює історію становлення та функціонування бібліотеки університету (від 1946-го до 2014 року), згадує подвижників бібліотечної справи - бібліографів-краєзнавців, подає інформацію щодо завдань та перспектив інтенсифікації діяльності бібліотеки в умовах функціонування Болонської освітньої системи.

У названому розділі також схарактеризовано роль бібліотеки вишу в процесі підвищення загальної та інформаційної культури студентів, забезпеченні навчальних курсів «Вступ до спеціальності», «Інформатика»; виявлено принципи й закономірності формування бібліотечного менеджменту й маркетингу; акцентовано на особливостях дотримання професійної та психологічної підготовки бібліотечних працівників, запропоновано тест самоперевірки «Чи вмієте ви контролювати себе у спілкуванні»; окреслено методику створення позитивного іміджу бібліотекаря відділу обслуговування.

У другому розділі «Джерелознавчі студії» звернено увагу на становлення та формування фонду «Рідкісна книжка» Наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Заступник директора бібліотеки С. Олейник стверджує, що сьогодні в бібліотеці вишу налічується 4757 примірників рідкісних книжок і періодичних видань з усіх галузей знань українською та іноземними мовами. Тут також схарактеризовано художньо-літературні й мистецькі періодичні видання, що зберігаються у фондах читального залу славістики; музичні видання діаспори; німецькомовну літературу у фондах «Рідкісна книжка».

Уваги заслуговує розвідка Н. Галярник та Ю. Піхманець (у співавторстві) про іменні фонди професора Володимира Полека і діяча української діаспори Ореста Корчака-Городиського. Автори зазначають: фонд професора В. Полека налічує понад 6 тис. одиниць, деякі примірники мають автографи відомих українських письменників, друзів-науковців, колишніх студентів та ін. Усі відомості про приватну книгозбірню науковця зафіксовано в інвентарній книзі. Фонд О. Корчака-Городиського містить 680 книжок та періодичних видань. В окремій статті Н. Галярник досліджує фонд Владислава Копалінського - відомого в Польщі лексикографа, журналіста. За її підсумками фонд репрезентований 2164 книжками.

Відзначмо, що бібліотеки не залишаються осторонь процесу впровадження інформаційних технологій і тому сьогодні виступають не лише центрами доступу до інформації, а й осередками власних інформаційних ресурсів, обсяг яких постійно зростає, особливо в сучасному освітньому просторі. Так, у розділі «Інформаційні технології та комп'ютеризація бібліотечних процесів» структурним елементом є стаття С. Романської, в якій повністю проаналізовано електронний каталог Наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Тут також подано відомості про автоматизацію роботи всіх бібліотечних структур, розробку бази даних щодо автоматизації обслуговування читачів, висвітлено поняття комп'ютерної грамотності бібліотекаря; запропоновано методику впровадження дистанційного навчання в університеті з використанням електронних бібліотек та інтернет-технологій.

У розділі «Бібліографія. Біобібліографістика» в репрезентованих наукових розвідках сфокусовано увагу на бібліографічній «продукції» бібліотеки університету. Є. Ражик відзначає серію біобібліографічних покажчиків «Вчені Прикарпатського університету» (виходить з 2002 року), що налічує 12 випусків, присвячених ювілейним датам провідних вчених університету: С. Возняка, В. Грещука, М. Лесюка, І. Климишина, І. Козлика, В. Кравченка, В. Матвіїшина, Ю. Султанова, М. Фіголя, Б. Остафійчука, М. Теплінського і С. Хороба.

У статті М. Бігусяка та О. Гуцуляка «Біобібліографістика Прикарпаття як регіональна складова Українського біографічного словника» розглянуто традиції біобібліографістики в Україні і на Прикарпатті, вказано напрямки та перспективи біобібліографічних досліджень, репрезентовано наявні бази даних, визначено критерії добору персоналій і значення біобібліографістики

Прикарпаття. Також у розділі виокремлено наукові розвідки про дослідників історії рідного краю, життя і творчість галицького поета та громадського діяча Михайла Дяченка (Марка Боєслава).

Проблеми теорії, історії та перспектив розвитку книжкової комунікації; типології сучасної української періодики для жінок, традицій ілюстрування дитячої літератури в Україні презентовано в розділі «Книгознавство. Рецензії». Тут розміщено рецензії Є. Барана (про збірку поезій О. Гуцуляка «ПоетіТіамат») та О. Гуцуляка (про роман Я. Ороса «Чотирикутна зірка»).

Зазначмо також, що до «Карпатських бібліотечно-краєзнавчих студій» увійшли матеріали науково-практичної конференції «Бібліотека як науково-методичний та соціокультурний центр сучасного вищого навчального закладу», присвяченої 70-річчю від дня заснування Наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Цей розділ розпочинається масштабною статтею директора Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка, кандидата історичних наук, доцента В. Кметя «Бібліотечні фонди ретроспективної періодики методології філософії національної пам'яті (з досвіду університетської книгозбірні)». У названій науковій праці розглянуто деякі аспекти формування історичної свідомості сучасного українського суспільства та їхнє відображення у формуванні фондів періодичних видань XIX-XX ст. Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка. Ретроспективні колекції газетних видань проаналізовано як вияв системної тенденції до модернізації суспільних процесів в Україні та світі, а також як важливе історичне джерело і засіб формування «філософії пам'яті» суспільства. В контексті сучасної політичної ситуації бібліотеки як «місця пам'яті», за термінологією П. Нора, набувають нової ролі не лише як ресурсні центри, але й осередки формування інтелектуальної відповіді на запити сучасності. Прикладом новітньої моделі популяризації газетних фондів В. Кметь назвав репозитарій «Acta Diurna» як ініціативу львівської університетської книгозбірні.

Ю. Романишин у своїй статті висвітлює особливості преси Львова у період окупації Західної України II Річчю Посполитою, Л. Бабій - бібліотечну справу Івано-Франківщини в минулому і тепер, З. Агеєва - історію розвитку бібліотеки Івано-Франківського національного медичного університету, О. Мацей - специфіку формування управлінської культури керівників середньої та низової ланок у бібліотеці вищого навчального закладу (на прикладі Наукової бібліотеки Хмельницького національного університету), Л. Жирик - соціокультурний аспект діяльності сучасної бібліотеки та багато ін.

О. Ісаєнко подав основні положення бібліотечно-культурологічного проекту «Зведений краєзнавчий електронний ресурс "Історія міст і сіл України"». В. Бурдуланюк проаналізував особливості розвитку бібліотеки Наукового товариства імені Шевченка від кінця XIX сторіччя до 1939 року.

У статті А. Королька досліджено діяльність Коломийського товариства народних спілок та його осередків на Покутті наприкінці XIX - на початку XX ст. Звернено увагу на передумови створення народних спілок у краї, показано мережу заснування осередків Коломийського товариства народних спілок на Покутті, розглянуто внесок керівників створення і практичну роботу осередків Коломийського товариства народних спілок, проаналізовано перешкоди влади в організації осередків товариства, простежено культурно-просвітню діяльність народних спілок.

Стаття О. Королько присвячена аналізу міркування Зенона Кузеля (1882-1952) щодо того, як організувало бібліотечну справу товариство «Просвіта» у Східній Галичині на початку XX ст. Дослідниця звернула увагу на діяльність читалень у справі заснування бібліотек, вибір приміщення, типологію літератури і каталогів, що повинні міститися в книгозбірнях.

До збірника також увійшли матеріали науково-методичного семінару «Іменний фонд професора В. Полека як джерело бібліографознавства, літературознавства та краєзнавства» (до 90-річчя від дня народження В. Полека). «Архів В. Полека як об'єкт наукового дослідження», «Творча діяльність Гната Хоткевича», «Поет-дисидент Зеновій Красівський» (з архівних матеріалів іменного Фонду професора В. Полека в книгозбірні Наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника) репрезентувала Н. Галярник, «Франкознавчі студії професора В. Полека» - М. Бігусякі О. Красуляк.

Особливо слід відзначити розділ «Краєзнавство. Українознавство», який розпочинається статтею С. Борчука «Енциклопедія українознавства Володимира Кубійовича». Автор висвітлює період створення енциклопедичних видань у діаспорі, характеризує основні етапи роботи над енциклопедією українознавства В. Кубійовича, подає короткий опис розділів видання та відомості про авторський колектив, а також інформацію про основні методологічні принципи написання видання.

З етнографічним районуванням Івано-Франківської області у своїй праці ознайомлює М. Паньків. Дослідник визначає межі між етнографічними групами українців Івано-Франківської області та демонструє динаміку їхньої зміни в різні історичні епохи (від середини XIX ст. до початку XXI ст.).

Варто також зацентувати увагу на науковій розвідці О. Єгріш, де вчений розкриває співпрацю між двома відомими

священнослужителями - єпископами Григорієм Хомишиним і Миколаєм Чарнецьким. Він зазначає, що обидва ієрархи мали безпосередній стосунок до Станиславівської єпархії. Г. Хомишин понад 40 років був єпископом-ординарієм єпархії, а М. Чарнецький народився на Коломийщині.

У статтях названого розділу проаналізовано громадянський аспект педагогічних поглядів Тараса Шевченка, який ґрунтується на ідеалах добра, краси, правди, волі і справедливості,

єдності національних та загальнолюдських цінностей (автор - О. Кафарська).

Відзначмо, що Наукова бібліотека постійно займається організацією краєзнавчої роботи, формуванням краєзнавчих фондів і довідково-бібліографічного апарату, підготовкою краєзнавчих бібліографічних покажчиків, застосування нових інформаційних технологій у краєзнавчій бібліотечній діяльності, популяризацією краєзнавчих документів.